

OSTRAVAN.CZ

1. S operou Zásnuby ve snu Hanse Krásy si ostravské divadlo poradilo se ctí

18.02.2022 ostravan.cz - Milan Bátor

[Odkaz na originál](#)

Klíčová slova: divadla (4); moravskoslezského (4); Národního (4); divadlem; divadlo; moravskoslezské; moravskoslezským; Národní; Národním; NDM; operu; ostravské

Zásnuby ve snu Hanse Krásy jsou novou operní inscenací **Národního divadla moravskoslezského**. Premiéra opery z roku 1930 na libreto Rudolfa Fuchse a Rudolfa Thomase podle F. M. Dostojevského se odehrála ve čtvrtek 17. února. Krásovu **operu ostravské** divadlo připravilo v režii Jiřího Nekvasila a v hudebním nastudování Adama Sedlického a Marka Šedivého. V hlavních rolích účinkovali Marta Infante, Veronika Rovná, Irena Parlov, Pavol Kubáň, Jorge Garza, Monika Jägerová a Roman Vlkovič. Spoluúčinkoval sbor a orchestr opery **NDM** pod taktovkou dirigenta Adama Sedlického.

Operou Zásnuby ve snu pražského rodáka Hanse Krásy zahájilo **Národní divadlo moravskoslezské** novou dramaturgickou řadu s názvem Opery tereziánských skladatelů. Tragickým osudům Hanse Krásy, Viktora Ullmanna či Pavla Haase bylo dosud věnováno málo pozornosti, než kolik by si tyto vynikající autoři bývali zasloužili. Bohužel jde nejen o jejich vyřazení z běžného života, deportaci a smrt v plynové komoře. Ignorance a opomíjení židovských autorů česko-německé národnosti se jako nepříjemná pachut' vine téměř celou poválečnou československou hudební kulturou.

O to zajímavější kognitivní funkci má aktuální nastudování Krásovy opery, které realizoval inscenační tým ve složení Jiří Nekvasil (režie), Daniel Dvořák (scéna), Marta Roszkopfová (kostýmy) Yago Catalinas Heredia/Jana Tomsová (pohybová spolupráce), Adam Sedlický/Marek Šedivý (hudební nastudování), Jurij Galatenko (sbormistr) a Juraj Bajús (dramaturgie). Český překlad opery, která je uvedena v německém originále, připravila Vlasta Reittererová.

Krásova opera byla považována dlouho za ztracenou, objevena byla díky dirigentovi Izraelu Yinonovi a jeho "důkladné prohlídce sklepení nakladatelství Universal Edition ve Vídni," píše v reflexi otištěné v programu režisér Nekvasil. Dílo může nepřipraveného diváka doslova šokovat moderností a progresivitou. Krásova hudba prozrazuje široký okruh inspirací: od opulentního zvuku pozdního romantismu přes záblesky Janáčkovy vlivu až po nekompromisní estetiku Arnolda Schönberga včetně jeho protikladu – neoklasicky a polystylově pluralitní hudby Igora Stravinského. To vše je možné v partituře Zásnub ve snu registrovat, ovšem je to promíseno a konsolidováno do homogenního a dramaticky sevřeného tvaru, takže namísto slova "eklektický" (jímž byla opera kdysi označena) se hodí mluvit spíše o postmoderním přístupu.

Zásnuby ve snu jsou orámovány prologem a epilogem, který vypráví archivář města Mordasova. V premiéře ho diváci viděli a slyšeli v přesvědčivém podání barytonisty Romana Vlkoviče. Samotný příběh opery by se mohl odehrát kdekoli na světě: Matka Marja Alexandrovna hodlá co nejvýhodněji provdat svou dceru Zinu. Nezdřáhá se pro ni usilovat dokonce o ruku obstarožního knížete. Zina je ovšem již zamilovaná do chudého a těžce nemocného Fedi (postava se na jevišti neobjeví). Zápletka přes víceméně tragikomické peripetie spěje k tragickému konci. Důležitou linku představuje fenomén snu, který ovlivňuje psychologii postav a stírá svým způsobem rozdíl mezi realitou a imaginací. Pointou příběhu je metaforicky zaumná kritika přetvářky, zkostnatělých způsobů myšlení a lži jako zhojného jevu mezilidské komunikace.

Režie Jiřího Nekvasila důsledně vychází z principu umělecké koláže, která je jednotícím principem ostravské inscenace. Můžeme to spatřit v dynamicky vynalézavé scéně Daniela Dvořáka, která svou strohostí připomíná funkcionalistickou architekturu. Vertikální řešení prostoru je bohaté na kubistické a futuristické výtvarné prvky. Černobílé kulisy a šedé výtvarné dekorace se flexibilně vyhýbají ilustrativní popisnosti. Nepřehlédnutelný je proslulý obraz Čtenář Dostojevského Emila Filly. Deformovaná realita evokuje pokřivenost jednání a prožívání většiny postav. Kostýmy Marty Roszkopfové pečlivě ctí metodu koláže. Oproti černobílé homogenní "hmotě" jeviště jsou barevně výrazné, vzdušně kontrastní, slušivé a efektně stylizované.

Asi největším překvapením ostravské inscenace je báječné pohybové ztvárnění, které zprostředkovali Jago Catalinas Heredia a Jana Tomsová. Tanečníci, jejichž obličej je ukrytý za maskou Dostojevského (jindy zase mají na hlavách kubistické krychle), se pitoreskně hýbou, všelijak natáčejí, potáčejí, gestikulují, přičemž vyvolávají úsměv ale i neklid. Jejich pohyb je často rozfázován do fragmentárních posunků a strojových pohybů, které ve spojitosti s Krásovou hudbou mají nečekanou intenzitu a sugestivní vyznění.

Ve čtvrtek 17. února se sešlo vyvážené obsazení v sólových úlohách. Inscenaci dominoval výkon basbarytonisty Pavola Kubáně, který Knížete sehrál věrohodně, navíc pěvecky znamenitým způsobem. Jeho sofistický hlas zněl vznešeně, sametově, měkce a šetrně, přitom mu nechyběla přesvědčivost a vynikající drobnokresba. Zina sopranistky Veroniky Rovné měla svůj podmanivý hlas pod kontrolou a zpívala svěže i v namáhavých výškách. Ostravská stálice potěšila zurčivě čistou intonací a jasným, dynamicky vystavěným frázováním. Po herecké stránce její postava nenabízí mnoho příležitostí k uplatnění, ale přesto si dokázala Veronika Rovná najít své vlastní pojetí. Nastasja Ireny Parlov se dovedně vžila do vlezlé intrikánské semetricky nejen herecky, ale i přílehlavou modulací svého neodbytného mezzosopránu. Její zpěv neoplýval siláckými gesty, spíše zaujal precizní srozumitelností a jistotou

výrazu.

Bezvadnou artikulací a samostatným pochopením postav se vyznačovala také dvojrole Barbara/Sofie Moniky Jägerové. Její podání má ideální rovnováhu racionálních i emocionálních prostředků, s níž Jägerová dokáže i na malé ploše upoutat pozornost. Také po pěvecké stránce má její překrásně zbarvený mezzosoprán s altovým nádechem co nabídnout. Bravurní výkon v ostravské inscenaci odvádí také Jorge Garza. Pěvecky i představitelsky je v Krásově opeře jako ryba ve vodě. Hladký jako úhoř, obratný, vždy elegantní a hravý je tento tenorista ideální roznětkou, která posouvá děj kupředu. Matku ztvárnila Marta Infante jako náležitě cílevědomou figurku, která se nevzdává do poslední chvíle svého snu. Mezzosopranistka potvrdila, že jí hudba 20. století není vzdálená a její zaobleně mnohotvárný hlas nešetřil barevností a čitelností projevu.

Orchestr **Národního divadla moravskoslezského** neměl jednoduchou situaci. Nastudování po churavějícím Markovi Šedivém, který Krásově partituru věnoval minuciózní pozornost více než roční přípravou, převzal jeho kolega dirigent Adam Sedlický. Ten také vedl orchestr během premiéry. Názorně, pohotově a přesně zajistil spolehlivou oporu pro hudební a jevištní interakci. Orchestr zahrál napoprvé mimořádně náročnou partituru bez zásadnějších problémů, byť v detailech, výrazu a místy i souhře nebyl výkon ještě úplně optimální. Zaujal však v jednotlivých hráčských kreacích (sólové housle, dřeva a saxofony) i optimálně tvarovanou dynamikou, naopak "dolatit" se musí ještě některá tempa.

Krásova opera Zásnuby ve snu je pěvecky i instrumentálně nesmírně komplikované dílo. Po pěvecké stránce jde často na hranici zpívatelnosti, v pasážích extrémně rychle deklamovaného textu se výraz dělá obtížně. Sólové party, duety, ansámblové zpěvy i podání ženské sekce sboru **Národního divadla moravskoslezského** pod vedením skvělého Jurije Galatenka však zněly připraveně (jednotlivé nejistoty se nepochybně doladí) a všechno fungovalo kupodivu hladce a organicky.

Nejsem si úplně jist, je-li Krásova opera po hudební stránce ukázkou autorovy nejlepší invence. Jeho další jevištní dílo Brundibár je přece jen ukázkou niternější a osobnější poetiky, byť je určeno jinému divákovi. Jakoby místy snaha o moderní zvukovost trochu hatila přirozenost a melodickou potenci. Technická exkluzivita některých pasáží místy v Zásnubách vítězí nad obyčejnou realitou, která právě v prostředí maloměsta bývá nanicovatě prostá a banální. Možná se právě tomuto aspektu chtěl Krása svou rafinovanou hudbou vyhnout. Nicméně jde nepochybně o ojedinělý umělecký artefakt, který je ukázkou svrchované kompoziční erudice a talentu.

Je třeba ocenit zařazení této opery do dramaturgie **Národního divadla moravskoslezského**. Nebudeme si nalhávat, že je účet vyrovnán a spravedlnosti učiněno zadost. Pořád se jedná o ojedinělé počiny, stačí se podívat, jaké pozornosti se židovským skladatelům narozeným na našem území dostávalo v minulém století.

Jméno Hans Krása tak namátkou chybí v Československém hudebním slovníku (1963), knize Česká hudba našeho století (1961) apod. Dlužno dodat, že po téměř 40 letech od 2. světové války se už situace zlepšuje, jak dokládají Dějiny české hudební kultury 2 (1981). I přesto však jména terezínských skladatelů chybí v obecně uznávaných Dějinách hudby (2013) Miloše Navrátila. Trestuhodně nedbalou prací hudebních historiografů naštěstí vyvážili osvícení dramaturgové a interpreti, kteří díla židovských autorů znovu úspěšně otevřeli a pravidelně jejich kompozice zařazují na svá alba. Uvedení Krásovy opery **Národním divadlem moravskoslezským** je jedním z těch momentů, u kterých stojí za to být.

Být součástí živé hudby je vždy lepší než vězet v archaických příručkách. Poznat osobně Zásnuby ve snu je příležitost, která se už opakovat patrně nebude.

URL | <https://www.ostravan.cz/73008/s-operou-zasnuby-ve-snu-hanse-krazy-si-ostravske-divadlo-poradilo-se-cti/>

« zpět na začátek